

Bedre rettigheter for syke barn

I september 2011 vedtok Europarådets helseministre en deklarasjon om barnevennlige helsetjenester. Den vil det være viktig å kjenne til for alle som har med helsetjenester for barn å gjøre, og den vil – hvis den blir implementert – klart styrke barns og foreldres rettigheter, kanskje spesielt i svake stater.

Helseministre fra medlemslandene i Europarådet møtes jevnlig for å diskutere spørsmål av felles interesse. Det niende møtet fant sted i Lisboa i september 2011. Konferansen, med tittelen «Child-Friendly Health Care: Building a Healthy Future for and with Children», munnet ut i en deklarasjon – som ble enstemmig vedtatt (1) (ramme 1). Deklarasjonen plasserer barnet i sentrum og fremmer barnets rett til å ha foreldrene (eller annen omsorgsperson) hos seg under hele sykehusoppholdet. Videre skal barnets

mening og ønsker i økende grad tas hensyn til ved økende alder og modenhet.

I Norge har vel de fleste den holdning at dette er da selvsagte krav. Men man skal ikke langt tilbake i historien i vårt eget land før helsetjenestene for barn så ganske så annerledes ut. Førsteforfatter hadde sin første jobb på laboratoriet på Skarnes sykehus i 1958. Foreldre som kom med et sykt barn, ble stanset på dørstokken og fikk beskjed at de skulle få en telefon når de kunne hente barnet.

Forholdene forandret seg fort i 1960-årene, og på barneavdelingene hadde foreldrene nokså fri adgang fra tidlig i 1970-årene. Men noe lovverk rundt dette hadde vi ikke. Dette kom først i 1988, og da som forskrifter (2). Disse forskriftene ble videreført og utvidet fra 1.1. 2001 med hjemmel i spesialisthelsetjenesteloven (3).

For og med barn

Menneskerettigheter har alltid vært viktigste saksområde for Europarådet, og barns

Illustrasjonsfoto Istockphoto

Ramme 1

Deklarasjonen om barnevennlige helse-tjenester, vedtatt av Europarådets helse-komité i 2011, åpner slik (1):

We, the Ministers responsible for health in the 47 member states of the Council Of Europe, meeting at the 9th Council of Europe Conference of Health Ministers in Lisbon on 29 to 30 September on the invitation of the Portugese Government,

RECOGNIZING THAT

Healthy children are the future of Europe and the rights of every child to equitable access to health care which is appropriate, child-oriented and of good quality must be respected;

The health and well-being of children are priority goals shared by all member states within the general context of human rights and the specific framework of children's rights;

Investments in children's health and well-being ensures better outcome for the entire lifespan and may reduce the burden on health and welfare systems, since a significant number of avoidable physical and socio-psychological problems in adult life have their origin in infancy and childhood

Effective and efficient child-friendly healthcare contributes to social cohesion

rettigheter er blitt fremmet gjennom programmet «Building a Europe for and with Children». I 2009 nedsatte helsekomiteen i Europarådet, hvor OCR er formann, en ekspertkomité for å se på barns rettigheter ved sykdom og innleggelse i sykehus. Ekspertkomiteen hadde 15 medlemmer fra 15 land, med SOL som norsk representant og nestleder i gruppen. Det var ekspertkomiteens innstilling som var grunnlagsdokumentet for deklarasjonsteksten.

Så må det være lov å stille spørsmålet om dette har vært et meningsfylt arbeid og om det vil ha noen effekt. Vårt svar er desideret ja til begge deler. Arbeidet i ekspertkomiteen har vært spennende og lærerikt – og ganske store forskjeller kom til syne. Europarådet har i dag 47 medlemsstater som samlet dekker det meste av Europa. I flere av landene blir barns rettigheter ikke tatt tilstrekkelig hensyn til.

Det gledelige siste avsnitt i deklarasjonen lyder: «The new strategy and Council of Europe action plan for social cohesion and the 2012–2015 strategy of the «Building a Europe for and with Children Programme» integrate the child-friendly health Care Approach.»

Dette velger vi å tolke som at vår utredning vil bli et aktivt og levende dokument i de nærmeste årene.

Sverre O. Lie
sli@helsedir.no
Otto Christian Rø
Helsedirektoratet

Sverre O. Lie (f. 1938) er seniorrådgiver i global helse i Helsedirektoratet. Han er tidligere klinikk-sjef og professor ved Barneklubben, Rikshospitalet.

Ingen oppgitte interessekonflikter.

Otto Christian Rø (f. 1946) er avdelingsdirektør for Avdeling utdanning og personell, Helsedirektoratet.

Ingen oppgitte interessekonflikter.

Litteratur

1. Child-friendly health care: building a healthy future for and with children. Final declaration. Council of Europe Health Ministers Conference, 29.9.2011. www.coelisbn2011.org. [10.1.2012].
2. Forskrift om barns opphold i helseinstitusjon. FOR 2000–12–01 nr 1217. www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf-20001201-1217.html [19.12.2011].
3. Lov om spesialisthelsetjenesten m.m. (spesialisthelsetjenesteloven). LOV 1999–07–02 nr 61. www.lovdata.no/all/hl-19990702-061.html [19.12.2011].

Mottatt 5.12. 2011, første revisjon innsendt 9.1. 2012, godkjent 12.1. 2012. Medisinsk redaktør Siri Lunde.